

Nr 76.

Godkänd av första kammaren den 9 mars 1940.

Godkänd av andra kammaren den 9 mars 1940.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om kapitalinvestering för budgetåret 1940/41 i avseende å postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 9.)

Till Konungen.

Postverket.

1:o) **Inköp av inventarier för postverkets behov.** Ut i propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41 har Kungl. Maj:t i avseende å kapitalinvesteringar för postverket (punkt 1 av det vid propositionen under rubrik »Kapitalbudgeten, Bil. 5» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1940) föreslagit riksdagen att till inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot den framlagda anslagsberäkningen, har till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 700,000 kronor.

2:o) **Inköp för postverkets räkning av fastigheter i Borås m. m.** Med bifall till förevarande förslag (punkt 2) har riksdagen till *inköp för postverkets räkning av fastigheter i Borås m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 460,500 kronor.

3:o) **Inköp för postverkets räkning av två markområden i Råda.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3) har riksdagen till *inköp för postverkets räkning av två markområden i Råda* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 10,200 kronor.

4:o) **Inköp för postverkets räkning av fastigheter i Växjö.** Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att till inköp för postverkets räkning av

fastigheter i Växjö för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 265,000 kronor.

De för de till inköp föreslagna två fastigheterna begärda köpeskillingarna, vilka motsvara ett genomsnittspris av 112 kronor per kvadratmeter, torde, även om hänsyn tages till att fastigheterna äro synnerligen välbelägna, få anses vara förhållandevis höga. Den senaste tidens allmänna utveckling i Växjö synes emellertid, såsom departementschefen framhållit, hava medfört avsevärda stegringar av värdet å centralt belägna tomter. Verkställda undersökningar hava vidare, enligt vad generalpoststyrelsen meddelat, givit vid handen, att det ej föreligger möjlighet att för postverkets räkning förvärva tomtmark, som är lika välbelägen och ur bebyggelsesynpunkt lika lämplig som nu ifrågavarande två fastigheter. Riksdagen har därför i likhet med departementschefen icke velat motsätta sig styrelsens förslag om inköp av fastigheterna.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *inköp för postverkets räkning av fastigheter i Växjö* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 265,000 kronor.

Telegrafverket.

5:o) **Tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Äppelviken i Stockholm.**

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) har riksdagen för *tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Äppelviken i Stockholm* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

6:o) **Telefonstationsbyggnad i Huddinge.** Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Huddinge för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 169,300 kronor.

Ifrågavarande stationsbyggnad, vilken ingår som ett led i planen för den successiva automatiseringen av telefonnätet inom Stockholms förorter, behöver även komma till utförande för att en förhållandevis kostsam ombyggnad av två av de tre växelstationer, som skola ersättas av den tillämnade nya automatiska stationen, skall kunna undvikas. Riksdagen, som funnit sig böra anvisa anslag för ändamålet med äskat belopp, har till *telefonstationsbyggnad i Huddinge* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 169,300 kronor.

7:o) **Telefonstationsbyggnad i Sölvesborg.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7) har riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Sölvesborg* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 230,000 kronor.

8:o) **Tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Alingsås.** Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att för tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Alingsås för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

Anslag till ifrågavarande byggnadsföretag har riksdagen ansett böra anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot beräkningen av medelsbehovet, har alltså för *tillbyggnad till telefonstationsbyggnaden i Alingsås* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

9:o) **Telefonstationsbyggnad i Karlskoga.** Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att till telefonstationsbyggnad i Karlskoga för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 284,000 kronor.

Riksdagen har funnit den föreslagna telefonstationsbyggnaden böra komma till utförande. Med hänsyn till den tid som åtgår för montering av den nya stationen hava de för byggnadsföretaget erforderliga anslagsmedlen ansetts i sin helhet böra anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *telefonstationsbyggnad i Karlskoga* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 284,000 kronor.

10:o) **Telefonstationsbyggnad i Borlänge.** Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen att *dels* till telefonstationsbyggnad i Borlänge för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor, *dels ock* medgiva, att den postverket tillhöriga fastigheten nr 145, tomten nr 2 i kvarteret Halvdan, i Borlänge må försäljas till ett pris av 115,000 kronor och på villkor i övrigt, som av Kungl. Maj:t fastställas.

Riksdagen har funnit anslag till ifrågavarande av riksdagen tidigare beslutade telefonstationsbyggnad böra anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp. Riksdagen, som även i övrigt funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså anmäla, att riksdagen *dels* till *telefonstationsbyggnad i Borlänge* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor, *dels ock* medgivit, att den postverket tillhöriga fastigheten nr 145, tomten nr 2 i kvarteret Halvdan, i Borlänge må försäljas till ett pris av 115,000 kronor och på villkor i övrigt, som av Kungl. Maj:t fastställas.

11:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Spånga.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) har riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning av tomter i Spånga* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 8,000 kronor.

12:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Nynäshamn.** Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 12), har till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Nynäshamn* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 31,000 kronor.

13:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Kristianstad.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13) har riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Kristianstad* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 120,000 kronor.

14:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Lund.** Kungl. Maj:t har (punkt 14) föreslagit riksdagen att till inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Lund för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

Såsom departementschefen framhållit torde den för ifrågavarande tomt be-
gärda köpeskillingen, ehuru hög, få anses godtagbar med hänsyn till det sär-
skilda värde, som tomten äger för telegrafverket. Med bifall till Kungl.
Maj:ts förslag har riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning av tomt i
Lund* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

15:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Sala.** Med bifall till
Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) har riksdagen till *inköp för telegrafverkets
räkning av tomt i Sala* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag
av 100,000 kronor.

16:o) **Inköp för telegrafverkets räkning av tomt i Gävle.** Riksdagen har
funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) om förvärvande av
erforderlig tomt för uppförande av en förrådsbyggnad i Gävle för en köpe-
skillning av i runt tal 31,000 kronor, motsvarande ett pris av 2 kronor 50 öre
per kvadratmeter.

Enär stadsplan för området nu ej finnes, har staden förbundit sig utver-
ka sådan plan för området, att den till inköp nu föreslagna fastigheten bil-
dar en tomt, samt att byggnadsbestämmelserna så utformas, att fastigheten
kan användas för uppförande av byggnader för förrådslokaler, verkstäder
m. m.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *inköp för telegrafverkets räkning
av tomt i Gävle* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 31,000
kronor.

17:o) **Inköp och bebyggande för telegrafverkets räkning av fastigheter.**
Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag
(punkt 17), har *dels till inköp och bebyggande för telegrafverkets räkning av
fastigheter*, vilkas förvärvande eller färdigställande icke utan synnerlig olä-
genhet kan uppskjutas, för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag
av 300,000 kronor, *dels ock* medgivit, att Kungl. Maj:t må bemyndiga tele-
grafstyrelsen att — oavsett huruvida inköpet är av sådan beskaffenhet, som
nyss nämnts — för markinköp till ett pris av högst 5,000 kronor av nämnda
anslag disponera sammanlagt högst 100,000 kronor.

18:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.** Kungl.
Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen att till fortsatt utveckling av
statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1940/41 anvisa ett reser-
vationsanslag av 15,000,000 kronor.

Riksdagen har ej ansett sig böra frångå den av departementschefen fram-

lagda anslagsberäkningen, vilken synes uppgjord med tagen hänsyn till tidsläget i allmänhet samt också till rådande statsfinansiella läge.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

19:o) **Luftskyddsanordningar m. m. vid telegrafverket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) har riksdagen medgivit, att till luftskyddsanordningar m. m. vid telegrafverket må under budgetåret 1940/41 disponeras ej mindre 300,000 kronor av telegrafverkets driftmedel än även 300,000 kronor av till telegrafstyrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättning till telegrafverkets förnyelsefond.

20:o) **Radioanläggningar för luftfarten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) har riksdagen till *radioanläggningar för luftfarten* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 7,000 kronor.

Statens järnvägar.

21:o) **Utvidgning av spårsystemet vid Stockholms södra station.** Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen att till utvidgning av spårsystemet vid Stockholms södra station för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 185,000 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra för ändamålet bevilja anslag med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, har till *utvidgning av spårsystemet vid Stockholms södra station* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 185,000 kronor.

22:o) **Fortsatt anläggning av dubbelspår.** Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att till fortsatt anläggning av dubbelspår för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,750,000 kronor.

Ätminstone vad närmaste tiden beträffar och i avvaktan på det allmänna lägets synnerligen ovissa utveckling måste riksdagen, i likhet med departementschefen, finna det nödvändigt med viss begränsning i programmet för dubbelspårsarbetenas fullföljande. Bestämmande läser väl i första hand få bli sysselsättningssynpunkten, främst angelägenheten att kunna bereda arbete åt den äldre arbetarstam, som blivit övertalig från andra järnvägsbyggnader.

Dessutom vill riksdagen framhålla vikten av att från verksledningens sida noggrant beaktas den inverkan dubbelspårsarbetena — liksom för övrigt också vissa andra i denna skrivelse behandlade företag och ändamål — kunna särskilt i fråga om materialleveranser utöva på behov, som i nuvarande kritiska läge måste framstå som betydligt mera angelägna.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *fortsatt anläggning av dubbelspår* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 1,750,000 kronor.

23:o) **Rälsutbyten m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att till rälsutbyten m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

För rälsutbyten m. m. skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag under nästkommande budgetår stå till förfogande riksstatsmedel å tillhoppa 3,700,000 kronor, därav 500,000 kronor reservation från innevarande budgetår. Detta belopp, 3,700,000 kronor, understiger det av järnvägsstyrelsen begärda anslaget med 400,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *rälsutbyten m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 3,200,000 kronor.

24:o) **Diverse åtgärder för spårförstärkning.** Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen att till diverse åtgärder för spårförstärkning för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Riksdagen har i likhet med departementschefen funnit någon höjning icke böra ske av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål. Av det utav departementschefen tillstyrkta beloppet, 1,600,000 kronor, hava i enlighet med departementschefens förslag 1,100,000 kronor ansetts böra bestridas av driftmedel. Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *diverse åtgärder för spårförstärkning* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

25:o) **Telefonledningar och kabelarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) har riksdagen till *telefonledningar och kabelarbeten* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 220,000 kronor.

26:o) **Elektriska belysningsanläggningar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) har riksdagen till *elektriska belysningsanläggningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

27:o) **Anläggningar för elektrisk tågdrift.** Kungl. Maj:t har (punkt 27) föreslagit riksdagen att till anläggningar för elektrisk tågdrift för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Vissa av de arbeten, som avses med det av järnvägsstyrelsen begärda beloppet, synas, såsom departementschefen framhållit, utan alltför allvarliga olägenheter tills vidare kunna uppskjutas. Förevarande anslag har därför i enlighet med vad departementschefen förordat ansetts kunna begränsas till ett belopp av 200,000 kronor, vilket belopp av järnvägsstyrelsen uppgivits komma att räcka till de allra mest angelägna arbetena.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *anläggningar för elektrisk tågdrift* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

28:o) **Elektrifiering av banan Långsele—Boden.** Kungl. Maj:t har (punkt 28) föreslagit riksdagen att till elektrifiering av banan Långsele—Boden för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor.

I två likalydande motioner, I: 64 och II: 122, har hemställts, att riksdagen måtte till elektrifiering av banan Långsele—Boden för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 12,000,000 kronor.

Beträffande denna fråga kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

29:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** Kungl. Maj:t har (punkt 29) föreslagit riksdagen att såsom dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Förevarande anslag har tillkommit för att erforderliga medel skola finnas tillgängliga för utförande av den mängd av mindre arbeten och anordningar av skilda slag, som för trafikens rationella avveckling alltid påfordras vid ett så stort företag som statens järnvägar eller som där med teknikens utveckling ur driftekonomisk synpunkt äro motiverade och önskvärda. Riksdagen, som ansett, att anslaget å riksstaten för nästa budgetår bör uppföras med oförändrat belopp, har såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

30:o) **Elektriska lokomotiv.** Kungl. Maj:t har (punkt 30) föreslagit riksdagen att till elektriska lokomotiv för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Riksdagen har funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag om anvisning av ett belopp av 900,000 kronor för slutlikvidering av den av 1939 års lagtima riksdag beslutade anskaffningen av tre elektriska försökslokomotiv av särskilt kraftig typ. Å riksstaten för nästa budgetår bör vidare i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisas ett belopp av 600,000 kronor för att jämte för ändamålet redan disponibla medel om tillhoppa 400,000 kronor användas för anskaffande av fyra nya elektriska lokomotiv av för närvarande använd typ. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *elektriska lokomotiv* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

31:o) **Person- och resgodsvagnar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31) har riksdagen till *person- och resgodsvagnar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

32:o) **Godsvagnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att till godsvagnar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Statens järnvägars godsvagnpark har under de senaste åren, enligt vad utredningen giver vid handen, undergått en omfattande rationali-

sering och modernisering genom anskaffning av rymligare och mera bärkraftiga och därmed också mera ekonomiska godsvagnar. I samband härmed har emellertid den med förnyelsefondsmedel bekostade ersättningsanskaffningen beträffande öppna godsvagnar kommit att icke hålla jämna steg med utträngningen av äldre vagnar. På grund härav och med hänsyn till den fortgående avsevärda ökningen av godstrafiken har det befunnits nödvändigt, att medel för anskaffning av godsvagnar även anvisas å riksstaten. Den med förevarande anslag avsedda nyanskaffningen är emellertid icke till någon del betingad av den ökning i statens järnvägars godstrafik, som inträtt på grund av nu rådande särskilda förhållanden. Anslag till den med hänsyn till angivna förhållanden erforderliga ökningen av godsvagnparken har anvisats å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår med ett belopp av 7,500,000 kronor.

Riksdagen har med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag till *godsvagnar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

33:o) **Anläggningar och förslag för automobiltrafik.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) har riksdagen till *anläggningar och förslag för automobiltrafik* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

34:o) **Ny kraftstation i Trollhättan.** Kungl. Maj:t har (punkt 34) föreslagit riksdagen att till ny kraftstation i Trollhättan för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Riksdagen har ansett det vara av intresse att något erinra om senare tidens starka utveckling i fråga om statens kraftverk.

Landets förbrukning av elektrisk kraft, främst industrikraft, har under tiden från och med år 1933 under intryck av rådande gynnsamma konjunkturendergått en märkligt stark stegring. Vad beträffar statens vattenfallsverk — vilket tillgodoser över en tredjedel av rikets förbrukning av elektrisk energi — har belastningen ökat från år 1932 cirka 1,500 till cirka 3,000 miljoner kilowattimmar eller alltså det dubbla år 1939. Efter krigsutbrottet på hösten 1939 blev — såsom vid en sådan eventualitet långt tidigare förutsetts — stegringen särskilt framträdande i all synnerhet som svår vattenbrist tillstötte. För att på bästa sätt kunna möta energibehoven har hela rikets kraftförsörjning — även de kommunala och enskilda företagen — samordnats under en gemensam till vattenfallsstyrelsen i Stockholm förlagd driftsledning.

Att uppgöra planerna för den elektriska energiförsörjningen är förenat med särskilda vanskligheter på grund av den långa utbyggnadstid, från i allmänhet minst 3 till ända upp emot 10 år eller än längre tid, som varje

enskild kraftverksanläggning drager. Vad angår försörjningen inom de vidsträckta delar, där statens vattenfallsverk är kraftleverantören, har emellertid den förda utbyggnadspolitiken alltid haft till riktmärke att i god tid hålla sig beredd att möta de sannolika kraftbehoven. Genom Vänerens reglering, de ävenledes på senare tid utförda kraftverksarbetena vid Trollhättan, Vargön, Motala och Stadsforsen samt den stora stamlinjeledningen från Porjus till mellansvenska centralblocket har statens vattenfallsverk stått förhållandevis väl rustat att tillgodose även senaste tidens abnormt stora kraftbehov. Vad angår nu närmast följande månader är att märka, att det andra aggregatet vid Stadsforsen, där det första aggregatet igångsatts hösten 1939, påräknas vara i drift mot slutet av mars 1940. Till sommaren 1940 beräknas Storsjöns reglering bli klar även vad beträffar uppdämningen, vilket utgör det tredje och sista regleringsstadiet. Porjus åttonde aggregat torde bli färdigt under november månad. Tack vare samtliga dessa tillskott kommer krafttillgången att successivt stiga till cirka 3,325 miljoner kilowattimmar mot slutet av år 1940, så att den, förutsatt normal vattentillgång och ett måttligt ångkrafttillskott, motsvarar behovet. Skulle krafttillgången, trots alla ansträngningar icke räcka till, är avsikten att tillse att erforderliga begränsningar så litet som möjligt komma att förorsaka arbetslöshet, varvid dock hänsyn också måste tagas till storleken och vikten av den industriella produktion, som kan drabbas av inskränkningarna. Det kan möjligen även bli nödvändigt att förhindra användning av elektricitet för rumsuppvärmning under vattenbristtid. Vad sålunda anförts har allenast avseende på statens kraftverk. Även inom de områden där kraftförsörjningen sker genom kommunala och privata kraftföretag har kraftåtgången avsevärt ökats — också där nära nog fördubblats — sedan år 1932. Om möjligheterna att inom dessa områden tillgodose den kommande tidens kraftbehov är det mera vanskligt att göra något uttalande.

En synpunkt, som under de senare åren tillmätts ökad betydelse, har varit att trygga krafttillgången under krig. I detta avseende må erinras om vissa förstärkningsåtgärder å kraftverken, vartill 1937 års och senare års riksdagar anvisat anslag, liksom ock om 1938 års riksdags beslut om inköp av Torpshammarfallen, vid vilkas utbyggnad säkerheten mot anfall från luften blivit i särskilt hög grad tillgodosedd.

De anslag, som nu av Kungl. Maj:t äskats, avse samtliga att möjliggöra en forcering av vissa pågående kraftverksbyggnader, så att de må komma till nytta, om krisen blir mera långvarig. Uppenbarligen kan en omkastning i det internationella läget komma att starkt inverka på det sålunda här framlagda utbyggnadsprogrammet, en synpunkt till vilken självfallet största hänsyn måste tagas vid dess genomförande.

Vad angår den nya kraftstationen i Trollhättan har riksdagen ansett, att i anslutning till tidigare för riksdagen framlagd finansieringsplan ett anslag à 5,000,000 kronor bör anvisas till fortsättande av arbetena å ifrågavarande kraftanläggning. Riksdagen har även funnit sig böra godkänna den föreslagna utvidgningen av den för anläggningen uppgjorda arbetsplanen, avseende

installerande av turbiner av annan typ och större dimensioner än som ursprungligen räknats med. Härigenom skulle — med en ökning av anläggningskostnaden av omkring 9 procent — erhållas en höjning av effekten med 20 procent.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *ny kraftstation i Trollhättan* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

35:o) **Påbyggnad av ställverkshuset vid Trollhätte kraftstation.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35) har riksdagen till *påbyggnad av ställverkshuset vid Trollhätte kraftstation* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

36:o) **Veckoreglering av Motala ström.** Kungl. Maj:t har (punkt 36) föreslagit riksdagen att till veckoreglering av Motala ström för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

Anslag för täckande av uppkommen ytterligare merkostnad för genomförande av ifrågavarande veckoreglering har riksdagen ansett sig böra anvisa med av Kungl. Maj:t äskat belopp.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *veckoreglering av Motala ström* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

37:o) **Kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven.** Kungl. Maj:t har (punkt 37) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Kraftstationen vid Stadsforsen har vid en utbyggnad med två maskinaggregat beräknats draga en sammanlagd kostnad av 22,800,000 kronor, var till komma ytterligare 625,000 kronor, som vattenfallsstyrelsen för utförande av bombskyddstak över kraftstationen medgivits rätt att disponera av till styrelsens förfogande stående likvida medel, som uppkommit genom avsättningar till statens vattenfallsverks förnyelsefond. Å riksstaten hittills anvisade anslag till kraftstationen uppgå till sammanlagt 22,300,000 kronor. Härav hava 1,000,000 kronor anvisats å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår för att göra det möjligt att påbörja installerandet av ett tredje, från början icke planerat aggregat, därest en sådan åtgärd skulle befinnas lämplig. Då det sedermera visat sig böra tillvidare anstå med insättandet av det tredje maskinaggregatet, bör sistnämnda belopp i stället tagas i anspråk för färdigställande av kraftstationen enligt den ursprungliga planen. Det för kraftstationsbyggets slutförande ytterligare erforderliga anslaget, 500,000 kronor har riksdagen ansett sig böra anvisa å riksstaten för nästa budgetår.

Riksdagen för anmäla, att riksdagen till *kraftstation vid Stadsforsen i Indalsälven* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

38:o) **Påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38) har riksdagen till *påbyggnad av regleringsdammen vid Suorva* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

39:o) **Ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation.** Kungl. Maj:t har (punkt 39) föreslagit riksdagen att till ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,150,000 kronor.

Arbetena å det åttonde maskinaggregatet vid Porjus kraftstation äro avsedda att bedrivas så, att aggregatet kan tagas i bruk i början av år 1941. I enlighet härmed har riksdagen ansett sig böra medgiva att för ändamålet ytterligare erforderliga medel anvisas å riksstaten för nästa budgetår. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *ett åttonde maskinaggregat vid Porjus kraftstation* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 1,150,000 kronor.

40:o) **Kraftstation vid Torpshammar.** Kungl. Maj:t har (punkt 40) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Torpshammar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor.

Arbetena å ifrågavarande kraftstationsanläggning torde, på sätt förutsatts vid beviljande av anslag för ändamålet å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår, böra påskyndas så, att anläggningen kan bliva färdigställd med ett maskinaggregat redan under budgetåret 1942/43. För att arbetena skola kunna bedrivas i denna forcerade takt erfordras för nästa budgetår ett anslag å 6,000,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *kraftstation vid Torpshammar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 6,000,000 kronor.

41:o) **Reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41) har riksdagen *dels* till *reglering av sjöar inom Indalsälvens flodområde* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 350,000 kronor, *dels ock* medgivit, att överenskommelse om utförande av Storsjöns tredje reglering må träffas av vattenfallsstyrelsen på villkor, som Kungl. Maj:t äger bestämma.

42:o) **Reglering av sjön Leringen i Ljungans vattensystem.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) har riksdagen till *reglering av sjön Leringen i Ljungans vattensystem* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

43:o) **Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 43) föreslagit riksdagen att till mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

Anslag för ifrågavarande ändamål har riksdagen ansett sig böra anvisa jämväl för nästa budgetår. Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet, får alltså anmäla, att riksdagen till *mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

44:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 44) föreslagit riksdagen att till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 11,500,000 kronor.

Riksdagen, som ej ansett sig kunna vidtaga någon begränsning av de beräknade anslagsposterna, har funnit sig böra bevilja anslag med äskade 11,500,000 kronor. Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 11,500,000 kronor.

45:o) **Inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar.** I enlighet med Kungl. Maj:t förslag (punkt 45) har riksdagen till *inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar*, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens kraftverksrörelse och icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas, för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Stockholm den 9 mars 1940.

Med undersåtlig vördnad.